

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ТА МИТНОЇ СКЛАДОВОЇ НА МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено підходи до формування системи економічної безпеки підприємства. Визначено склад елементів системи економічної безпеки підприємства та підкреслено вагомий вплив податкової та митної складової на її функціонування. Наведено базові елементи формування механізму управління системою економічної безпеки підприємства. Виділено основні фактори негативного впливу на систему економічної безпеки підприємства та запропоновано шляхи мінімізації негативного впливу зазначених факторів.

Ключові слова: економічна безпека, податкова складова, митна складова, мінімізація негативного впливу.

RUDNICHENKO Y. M.
Khmelnytskyi National University**IMPACT OF TAX AND CUSTOM COMPONENTS ON THE MECHANISM OF MANAGING THE SYSTEM OF THE ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY**

Approaches to formation of the system of the enterprise economic security are researched. The composition of elements of the enterprise economic security system is determined, whereas the significant impact of tax and custom components is emphasized. Basic elements of formation of the mechanism of managing the enterprise economic security system are stated. The crucial factors of negative impact on the enterprise economic security system are marked out, and the ways to minimize the negative impact of these factors are suggested.

Keywords: economic security, a tax component, a custom component, minimizing the negative impact.

Постановка проблеми

Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств потребують формування дієвої системи економічної безпеки. Це пояснюється негативним впливом більшості суб'єктів зовнішнього середовища, серед яких суттєво вирізняються суб'єкти податкового та митного регулювання. І хоча декларування реформ і змін відбувається систематично, систематичності у реальних трансформаціях фіскальної сфери практично немає. Відповідно вітчизняні підприємстві за рахунок дієвої системи економічної безпеки здатні певним чином зменшити негативний вплив різних суб'єктів і об'єднуючись генерувати системні зміни. Тому необхідно більш ретельно дослідити існуючі механізми системи економічної безпеки підприємства з позиції мінімізації негативного впливу фіскальних органів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Вирішенню окремих аспектів управління економічною безпекою суб'єктів господарювання займалися такі вітчизняні і зарубіжні дослідники, як Т.Г. Васильців, В.М. Геєць, Г.В. Козаченко, М.І. Корольов, І.Г. Манцуров, І.П. Мігус, Ю.С. Погорелов, Л.Г. Шемаєва, С.М. Шкарлет, В.Т. Шлемко та ін. Питання активної взаємодії суб'єктів фіскального впливу розглянуті в наукових працях І.Г. Бережнюка, О.П. Гребельника, В.П. Мартинюка, П.В. Пашка, І.В. Несторишена та ін. Визнаючи наукову цінність та практичну вагомість наукових праць названих дослідників, слід відзначити, що певне коло питань методологічного характеру залишається недостатньо дослідженим. Зокрема, йдеться про функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу суб'єктів податкового та митного регулювання.

Постановка завдання

Метою дослідження є аналіз впливу податкової та митної складової на систему економічної безпеки підприємства та безпосередньо на існуючі механізми такої системи.

Основні результати дослідження

Архітектуру системи економічної безпеки різні науковці формують із значними відмінностями. Авторська позиція полягає у тому, що як зазначено у [1], найбільш чутливою до зовнішнього впливу є саме фінансова складова системи економічної безпеки підприємства, причому, згідно з рис. 1, на цю складову найсуттєвіше впливають НБУ, суб'єкти митного та податкового регулювання, Антимонопольний комітет. І якщо НБУ значною мірою впливає опосередковано, то інші суб'єкти безпосередньо взаємодіють із підприємствами.

Суттєвий тиск суб'єктів податкового та митного регулювання призводить до негативної реакції суб'єктів господарювання, і як наслідок (а це, напевно, найпростіший варіант для підприємств), до активізації тіньових схем ведення бізнесу і розвитку тіньової економіки зокрема. Як зазначено у [2, с. 220], більшість високорозвинених країн вважають податковий напрям головним серед комплексу заходів із детінізації економіки. Тому в них прагнуть максимально спростити процедуру оподаткування, мінімізувати кількість податків та їхній розмір з метою зменшення податкового тиску і заохочення підприємств до

легалізації доходів. При цьому система економічної безпеки конкретного підприємства (за умови її ефективного функціонування) практично всі зміни у зовнішньому середовищі розглядає як потенційно-негативні. Тому всі зміни інституційного рівня для сприйняття на підприємстві повинні бути проаналізовані

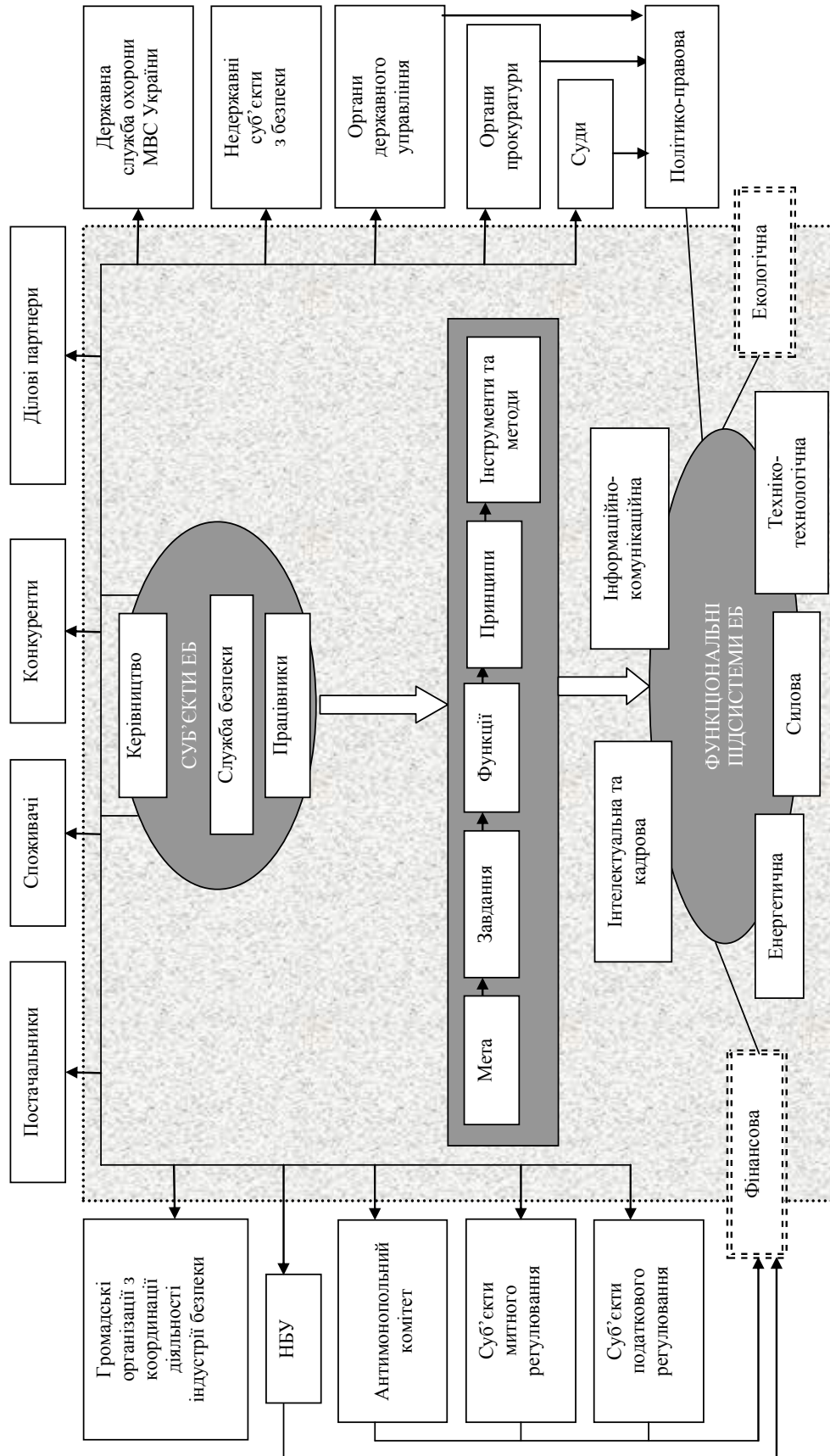

Рис. 1. Система економічної безпеки підприємства [1]

і адаптовані до умов діяльності такого підприємства за рахунок дії відповідних механізмів. Базис формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства представлено на рис. 2.

Орієнтуючись на наведені завдання механізму забезпечення економічної безпеки підприємства доцільно відмітити, що саме мінімізація негативного впливу суб'єктів податкового і митного регулювання підпадають практично під кожний із пунктів таких завдань. Однак механізм забезпечення економічної безпеки доволі масштабний і може включати декілька конкретизованих механізмів, а саме: механізм функціонування; механізм управління; механізм розвитку; механізм адаптації.

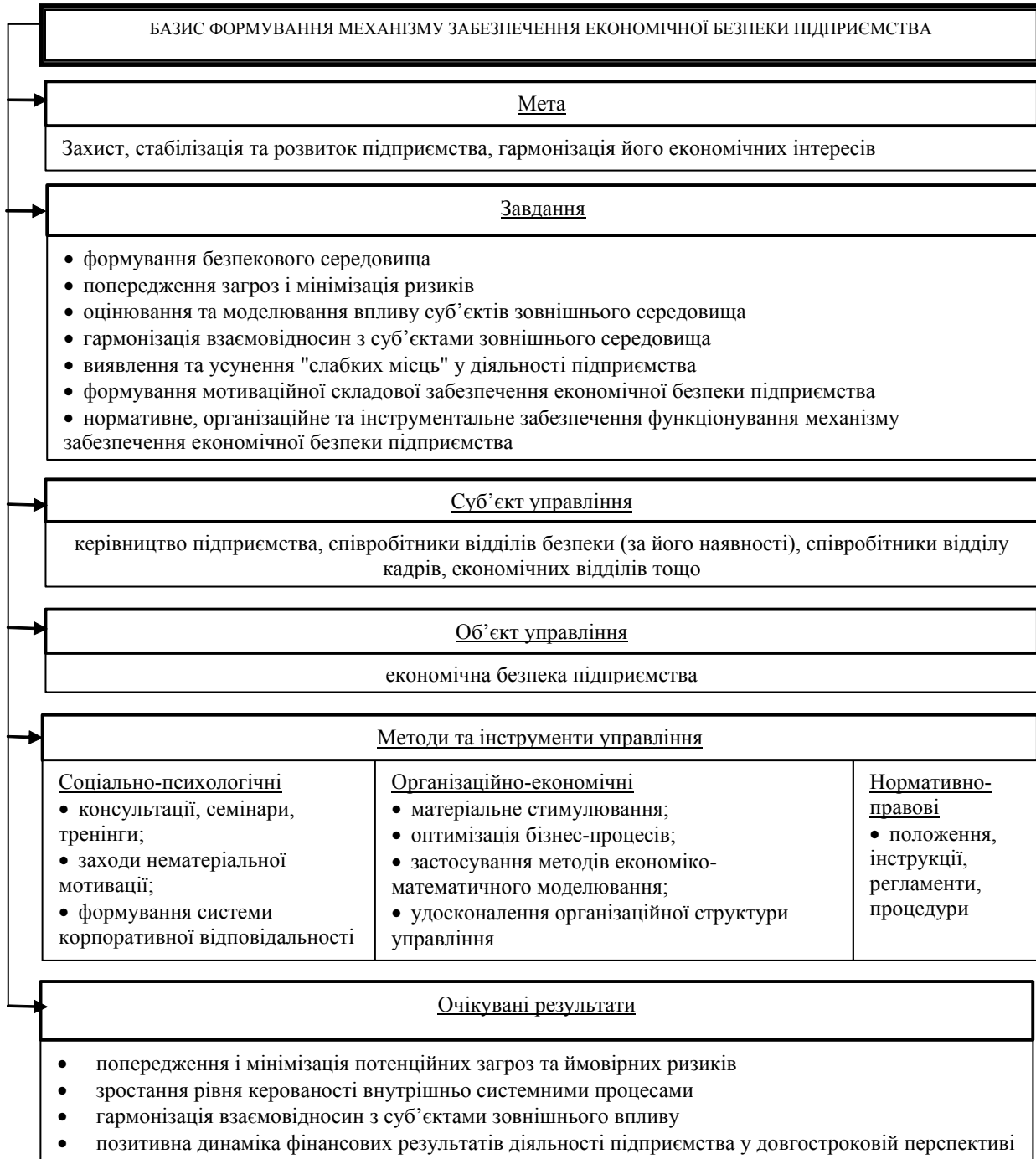

Рис. 2. Базис формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства [3]

Саме визначені дії та реакції у межах зазначених механізмів і дозволяють підприємствам, а саме менеджменту підприємств, реагувати на всі фактори зовнішнього і внутрішнього середовища. Тобто отримуючи відповідну інформацію та інформаційні імпульси від різних суб'єктів (у тому числі не лише зовнішніх) у загальному механізмі забезпечення економічної безпеки підприємства починають діяти інші

механізми. Причому їх дія є не менш важливою для підприємства, ніж дія загального механізму забезпечення економічної безпеки.

Висновки

Таким чином, вплив податкової та митної складової зовнішнього середовища функціонування підприємств, що реалізується відповідними суб'єктами впливу, ініціює «запуск» механізмів різного рівня. Особливе місце серед таких механізмів займає саме механізм управління системою економічної безпеки, оскільки саме він і дозволяє розмежувати позитивні зміни від негативних і забезпечити швидкість управлінської реакції. І як результат – оновлення загальної системи економічної безпеки підприємства. Оскільки механізми у складі системи економічної безпеки підприємства досліджуються відносно недавно, існує об'єктивна потреба у подальших дослідженнях такого напрямку вітчизняної економічної науки.

Література

1. Рудніченко Є. М. Оцінювання та моделювання впливу суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства : [монографія] / Є. М. Рудніченко. – Луганськ : Промдрук, 2014. – 389 с.
2. Тінізація економіки в Україні: причини та напрями подолання : монографія / [Онищенко В.О., Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Рудніченко Є.М., Онищенко С.В., Кравченко М.В., Лапінський І.Е.] / за заг. ред. В.О.Онищенка та Г.В. Козаченко. – Полтава : ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2016. – 342 с.
3. Гавловська Н. І. Об'єктивізація базису формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства / Н. І. Гавловська // Наука й економіка. – 2014. – Випуск 3 (35). – С. 151–156.

Надійшла 22.05.2016; стаття прорецензована редакційною колегією